

ЗДРАВООСЛОВИЕ

ПРАКТИЧЕСКИ СЪВЕТИ

Противъ ипохондриата и меланхолиата.

Ипохондриата е едно умствено смущение, което се отличава по постоянните безпокойствия, що има болния, особено за здравието си.

Болния е разположенъ сѣкога да увеличава своите дѣйствителни болки, или да си въображава че има такива. Това е простата ипохондриа. На една по-висока степенъ, болния зема всичките физически чувствувания, които усеща, за толкова отдѣлни болести; тѣ са за него едно постоянно занимание, безпокойствие, отегчение, скѣрбъ и негодувание. Щомъ чувствата измѣнятъ свойствата си, неговото безпокоение се изменява и никакъ не може се обеди че той грѣши. Често се забелѣжватъ халуцинации и умствени повреди. Това е *ипохондриатическата лудостъ*, която примязва много на *меланхолиата*. Физическото здравие се разстройва много или малко въ едно кратко време; начиватъ да се появяватъ разни признаци, като: трудно смилане храната, газове и куркане червата, спазми и палпитации, залиси и очни замѣгления; трѣската е само едно рѣдко нѣщо. Лицето се дръпва, очите му ставатъ безпокойни и диви, и болния отъ день на день линѣе.

Днесъ ипохондриата се зема като една чиста мозъчна болестъ, когото древните я поставѣха, и това не безъ разумна основа, долу въ сѣдливите на корема, въ ипохондрите. Англичаните назоваватъ още ипохондриата, която изобилно се нахожда у тѣхъ, съ

думата сплинъ (Spleen), речъ която значи *далакъ*. Дѣйствително, въ сичките ипохондриаци се забелѣзва едно смущение въ службата на черния дробъ, а особено въ далака; това което може да постави въ равновесие службите на тѣзи органи, унищожава и ипохондриата.

Думата *меланхолия* има много значения. Изобщо за хората, тя е едно положение отъ слабостъ, замисленостъ и неопредѣлено захласване; болниа се наслаждава отъ печални и трогателни идеи. За лѣкарите, тя е едно лудничаво положение, въ което преодоляватъ скърбните и заплашителни идеи.

Обикновенно болестта начинава отъ едно смущение на чувствата, дѣто халуцинациите и илүзиите играятъ най-главната роль; още, това е едно разположение къмъ скърбна замисленостъ, която се раздава по всичките способности. Тѣй тя зема разни образи: по нѣкога, тя бива едно душевно безпокойствие, което се предава чрезъ охкания и викове; по нѣкога, тя се проявява подъ едно общо отпадане, безъ лудничаво проявление (апатическа меланхолия); или още едно отпадане такова, дѣто сичките служби ставатъ като унищожени (сдървясване).

Тѣзи болести лѣкарите не ги лѣкуватъ никакъ, освенъ чрезъ нѣкои гигиенически средства и морално едно влияние; при сичко туй, сполуката рѣдко награждава тѣхните усилия. Изобщо тѣ не се проявяватъ освенъ чрезъ смущение въ службите, безъ органическа или мозъчна нѣкоя повреда; тѣй, възможно е почти сѣкога лесно да се добие излѣчението чрезъ единъ редовенъ магнетизмъ. И понеже тѣзи смущения са обикновенно следствие на една слабостъ, на едно немошно органическо дѣйствие, на едно отпадане въ нѣкои служби, достаточна е да се разбудатъ за да имъ се умножи дѣятелността и се постави едно равновесие между физическото и морално здравие. Въ това отношение се употрѣблява челоуѣческиа магнетизмъ, който е достаточенъ. Въ случай на недо-

статочностъ се прилагатъ и други средства до колкото е възможно.

Человечески магнетизмъ.—Разбуди изцѣло органическата служба чрезъ продължителни паси, твърдѣ медленни, отъ главата до краката; подиръ това, направи топли джхания върху сърцето, далака, черния дробъ и гръбнашката костъ; още по-сетнѣ, разбуди тѣзи органи чрезъ дѣйствието на прѣстните върхове въ разстояние отъ 5 до 10 сантиметра; постави се отъ дѣсна страна на болния и положи дѣсната си ръка върху стомаха, срѣщу която постави лѣвата върху грабнашката костъ. Подиръ едно време отъ нѣколко минути отъ това положение, направи същото върху мозъка (дѣсната върху челото, лѣвата върху тила на врата). Още може да се постави нѣкой задъ болния и да положи ръцете си върху страните на мозъка, послѣ върху черния дробъ и върху далака. Свърши засѣданието, което може да се продължи отъ 25 до 35 минути, чрезъ продължителни паси, извършени твърдѣ медленно отъ главата до краката, още и съ паси отъ голѣмо течение, за да се изравни дѣйствието. Внушението извършено изкуствено може по нѣкога да бѣде полезно.

Въ начало засѣданиата ще ставатъ ежедневно; по насетнѣ, следъ като излѣкуването напредне, тѣ ще ставатъ отъ рѣдко на по-рѣдко.

Самомагнетизация.—Въ начало на болестта, болния може сполучливо да измѣни положението си. Въ това отношение, той ще поставя, отъ 5 до 6 минути, двѣте си ръце върху черния дробъ и далака (дѣсната върху черния дробъ, а лѣвата върху далака); послѣ, върху същите тѣзи мѣста, той ще извършва околчести разтривания. Постави си тоже дѣсната ръка върху челото, а лѣвата върху тила на врата, по-послѣ и върху страните на главата. Съ двѣте ръце може също да се извършатъ разтривания отъ горѣ до долу. Свърши засѣданието, което може да се продължи отъ 10 до 15 минути, съ паси из-

вършени върху страните на тѣлото, като начнешъ отъ средата на челото и минешъ задъ ушите, за да слѣзешъ върху страните на тѣлото чакъ до краката.

Земния магнетизмъ.—Сичките нервозни и чувствителни болни досещатъ едно подобрене като иматъ леглото си съобразно съ меридиана, главата къмъ Югъ; въ случай на невъзможностъ, лѣглото нека бѣде отъ Изтокъ къмъ Западъ и главата къмъ последната тая страна. Презъ деня, до колкото е възможно, лицето нека бѣде къмъ пладнѣ или къмъ изтокъ.

Въ случаи, довольно рѣдки, когато се нахождатъ раздражителни признаци, то ще се употрѣбятъ укротителни мѣрки намѣсто горните.

Спомагателни средства.—Водни нѣща за пиене ще бѣдатъ магнетисани положително, или чрезъ човеческия магнетизмъ, или чрезъ магнетизма на магнита. Миене, сутрина и вечеръ, съ студена магнетисана вода, размесена съ малко алкоолъ или оцетъ; подиръ измиването силни разтривания навредъ отъ горѣ до долу. Голѣмо упражнение и развлѣчение; да се избѣгватъ сжрдитивите и душевните тревоги; да се избѣгва сжщо и запора.

Излѣчителни примѣри. I.—Докторъ Андре дава въ „Юнионъ Магнетикъ“ единъ отчетъ на следуиущето излѣчение:

„Госпожа Валери отъ своята начална болестъ е преминала постепенно въ една третя степенъ ипохондриа; тѣй щото, когато азъ я видѣхъ за прѣвъ пѣтъ, не само мозжчните ѣ служби бѣха дълбоко повредени, но още и важни органи за живота ѣ бѣха много болни, и азъ можахъ да потвърдя самъ, както и чрезъ жена си, която бѣше сомнамбулка, следуиущите разни признаци:

„*Признаци.*—Твърдѣ разпаленъ темпераментъ; голѣмо преодоление на нервическата система; отъ най-малко нѣщо, голѣма чувствителностъ; неспособ-

ностъ за работа; силни болки по главата, по стомаха и по бжбреците; болки въ долната частъ на корема; раздразнение въ матката; голѣма сухота, парлива горѣщина на кожата, съ медлена и постоянна трѣска; тупкане на сърцето, съ едно малко подутие отъ кжмъ дѣсната ушна страна; често запжхтяване; трудно смилане съ оригване; езикъ желтикавъ и покритъ отъ една млѣчна материя; неопредѣлени болки по членовете на тѣлото, особено по нервното разклонение; тржпнене; топлина и хучение на главата; голѣма чувствителностъ въ космите на главата; изходъ съ голѣма опоритостъ отъ корави и изобилни материи презъ три или четири дни, съ болки тжй силни, щото болната ги опрѣличава на тѣзи въ време на раждане; месечини изобилни; слабостъ въ плодородните органи; бѣло, лѣуто и желтикаво-зелено течение; потъ, често слабостъ като на прималяване. Когато болките на главата се усилятъ, очите ѝ ставатъ като диви; въ това време болната бжлнува, лудува, плачи и се страхува отъ смжртта; не ѝ е възможно да тжрпи една малко по-силна свѣтлина; отвращение отъ сѣкакжвъ видъ храна, а особено мѣсото, и пр.

„Такова бѣше положението на болната, когато бѣхъ повиканъ да я видя за пржвъ пжтъ. Това положение може да се види прекалено за тогози, който не знае до колко се сплитатъ признаците на една тежка болестъ, а особено ипохондрията.

„Лѣчение. — Въ продължение на четири месеца, ката день болната се магнетисваше по $\frac{1}{2}$ часъ за сѣко засѣдание.

„Подъ дѣйствието на магнетизациата не можа да се произведе магнетически сжнь, а само по нѣкога едно леко захласване.

„.....Най-забелѣжителните явления които се произведоха подъ моето дѣйствие, са: изобилни оригвания и куркания, редовното поправление на пулса и на кожната топлина.

„На 30 Декември 1860, болната бѣ добръ до колкото е възможно; тя напустна веќе лѣкуването и, на 31, азъ получихъ едно писмо съ едно свидетелство, което ми даваше сведения, че болната се счита вече излѣкувана.

„Огъ тогава положението на Г-жа Валери се закрепи, като ѝ остави само една голѣма чувствителностъ, което е следствие на нейното много нервическо тѣлосложение.

II.—Докторъ Шарпинионъ публикува въ сѣщия журналъ следующия отчетъ:

„.....Г-жица А....., на вѣзраст 44 годишна, съ месечини още редовни и съ добро здравие, преди нѣколко години подпада подъ едни нервически смущения не твърдѣ силни и свойствени на истеризма; тя ми се доведе отъ единъ нейнъ сродникъ. Физиономиата ѝ носѣше едно болѣзнаво изражение, като на уморено и убито сѣщество.

„Г-жица А....., която работѣше въ една фабрика като нагледница, получи заповѣдъ отъ господаря си да смѣмвра работниците вѣрху недоброто работене. —Срамежлива и слаба въ характера, тѣжъ заповѣдъ я порази. Отъ тогава тя начала да мисли че сичките работници я мразятъ; тя ги чува въ заведението, по цѣтя, въ стаята си, въ лѣглото си и навредъ да я прогонватъ съ нападение.

„Тѣзи тайни голѣми гонения я разболѣха; тя си изгуби сѣня и охотата и начала да сѣхне; тя стана намръщена, страхлива и нещастна, и това отъ единъ месецъ насамъ.

„Азъ я сѣветвахъ да се разхожда, да има развлѣчения, да се отдалечава отъ фабриката и да прави бани изобщо.

„Двадесетъ деня по-послѣ, Г-жица А..... падна на лѣгло. Слабостта е твърдѣ голѣма, охота никаква, упоритъ запоръ, главоболие, безсѣние, идеите ѝ сѣвжршенно разстроени въ отношение на думите които чува; тя не може да се сети че тѣзи, които ѝ го-

ворятъ не съществуватъ. Съ една дума умственното страдание се опредѣля въ една дълбока меланхолия, въ едно твърдѣ голѣмо морално страдание, и постоянното слушане халюцинации взе сериозенъ характеръ. Трѣба да се зематъ мѣрки, щото болната да се отведе въ една болница специална за лудите.

„Но предварително, поискахъ да опитамъ самия начинъ, който знаехъ че може наскоро да сполучи: магнетизациата. Азъ накарахъ болната да стане и безъ да ѝ кажа нѣщо, я замагнетисахъ. Тя заспа. Десетъ минути ми се сториха достатъчни отъ този особенъ сжвъ, подиръ което азъ я разбудихъ, като извършихъ съ високъ гласъ едно внушение сжвършено противно на идеите, които владѣха въ мозж-ка ѝ. Внезапно, физиономията ѝ се измени; появи се усмихване, говорение и задоволение. Подобрението се продължи до утрѣшната визита; халюцинациите се случили твърдѣ на рѣдко. Сжщите начини на магнетизация, сжщите измѣненія. До четвъртото засѣданіе, Г. жица А... мязаше вече на здрава; тя начала да излиза и дойде два пѣти у мене за опитъ на своето здравіе. На деветия день тя напусна лѣчението и начала да се занимава съ своето занятие.

III. — Отъ едно изложение отъ доктора Казати, публикувано въ *магнетическия журналъ*, извличамъ следующите два параграфа:

„Азъ бѣхъ свидетель за излѣчението на едно младо момче, което страдаше отъ меланхолическа мономания, на която единъ отъ признаците бѣше едно непобедимо отвращение къмъ сѣкаква храна; то отъ дълго време са наказваше въ една гигиеническа болница. Баща му донесе на нашата ясновидна сомнамбулка малко отъ косата на болния; щомъ тя ги пое на ръка, обяви че болестта е сжвършено морална и подписа да го извадятъ отъ тамъ и да ѝ го доведатъ. Когато болния дойде при нея, тя за нѣколко време го магнетиса по главата, като казваше, да се измени течността която била въ изобилие. Малко

по малко лудия са съвършено укроти и начна да разговаря съ тѣзи които се нахождаха около него.

Това тѣй просто лѣчение и произведено отъ сомнамбула за да постави болния въ еднакви физически и морални обстоятелства съ обикновенното му умствено разположение, се следва въ продължение на нѣколко време, въ което и се излѣкува; отъ осемъ месеца насамъ, отъ като е оздравилъ и е влѣзалъ въ течението на своите работи, не се е появилъ никакъвъ знакъ отъ болката му.

IV. — Ето още едно наблѣудение въ *магнетическия журналъ*, отъ страна на докторъ Шарпинионъ:

„Една госпожица ката осемъ месеца презъ годината падаше подъ една умствена болестъ, която наваше отъ мълчение и замисляване и достигаше до съвършенна лудостъ, щото биваха принудени да я отведатъ въ една болница; три четри месеца се поправѣше, подиръ което болката се поврщаше пакъ за осемъ месеца, и това ката година.

„Подиръ нѣколко недѣли обладание отъ меланхолия, отъ бжлнуване вжрху мжртвите, вжрху чело-веческото недостойнство, вжрху безполезността на храната, дохождаха страшни припадоци отъ лудостъ, дѣто трѣбаше болната да се отведе въ болницата. Болката се предизвѣстяваше чрезъ спирането на месечините. Разните лѣчения не измениха никакъ лудостта и не докараха друго, освенъ нѣколко месеца стоеение въ болницата.

„Тѣй, щомъ болката се появѣше, тя вече се испращаше незабавно въ болницата.

„Азъ бѣхъ отъ дълго време лѣкаръ на кжщата; напраздно азъ споменувахъ за магнетизма, кжмъ когото имаха една голѣма антипатия.

„Презъ Ноември 1860 година, сжщите случаи се появиха: преставане на месечините, отказване храна, лудостъ съ мълчание, неподвижностъ вжрху единъ столъ, тржтики. Предложиха ми да пристѣпя за нейното отвеждане въ болницата. Азъ предложихъ да

опитахме да докараме кръвотечението чрезъ магнита; сѣднахъ срѣщу болната, извадихъ единъ клѹчъ изъ джеба си, намѣсто магнитъ, и начнахъ да я магнетисвамъ. Нощта бѣше по-добра. Сжщото повторение на утрешния денъ презъ по-дълго време и съ внушителна заповѣдъ да спи, да ѣде, да е весела..... Сж-вжршенна сполука.

„На третята магнетизация, месечините дойдоха, и азъ следвахъ да дѣйствувамъ. На конецъ, азъ магнетисвахъ петъ дни, въ което време месечините дойдоха, идеите се измениха и болната си влѣзе въ нормалния пжтъ.

„Това излѣчение постоянно ли е? ката-годишно-то вжзвржщане въ лудостъ изчезна ли? Не мога да го повѣрвамъ; но това що е истина, то е скорошната и сжвжршенна сполука на моята постжпка, която тури пречка на отиването въ болницата и на четиремесечното тамъ стояние, още и на обикновеното развитие въ лудостъ.“

V.—Въ своята практика, азъ излѣчихъ много подобни случаи; ето единъ примѣръ отъ най-любопитните.

Презъ Януари 1887 г., Г. И.—Б. Гранжъ, който стоѣше тогава въ Сентъ—Лорантъ—ла—Конпъ (Лоаръ), показва желание да ми повѣри лѣчението на жена си, която се нахождаше въ една лудна болница.

Въ Февруари 1886 г., подиръ едно кратко меланхолическо сжстояние, тя оставя кжщата си и отива та се хвжрля въ реката Лоаръ сжвжршенно гола. Нѣкои рибари я изваждатъ и я предаватъ, като по необходимостъ, на болницата. Подиръ нѣколко дни положението ѣ се подобрява и отъ дома ѣ я прибиратъ. Презъ месецъ Августъ сжщата година, тя имала страшни припадоци отъ лудостъ, дѣто родните ѣ били принудени да я поставятъ въ болницата Клермонтъ - Феррандъ.

Като болестта можѣше да има за причина едно фамилиарно наследство (майката и една сестра на

болната са се убили въ една лудина), азъ не се задължихъ за едно трайно следствие; но само за едно скорошно подобрене.

На 28 Май 1887 г., Г. Гранжъ доведе болната въ *Магнетическия Институтъ*. Болната бѣше една снажеста 23 годишна селченка и изглеждаше да има едно добро физическо здравие. Но хлѣтналите ѝ очи, отворената ѝ уста и личните ѝ черти показваха доволно, че тя бѣше умствено повредена. Тя не проумѣваше нищо отъ това, що ѝ се казваше, не издаваше никакъвъ гласъ и не се интересуваше въ нищо, даже въ своя мжжъ, който не се отдѣлѣше отъ нея; тя оставаше тамъ дѣто я оставѣха. Когато е права, ако я побутни нѣкой и тржгне, тя вжрви наедно съ него, безъ обаче да се спре когито той се спира. Отъ петъ дни насамъ, тя отказва сѣкаква храна.

Отъ нейното още пристигване, азъ я подложихъ подъ магнетизма, като изъ начало разбудихъ малко мозака ѝ, а по-сетнѣ и повече. Въ първото засѣдание, лицето ѝ се измени; подиръ два часа тя се сжгласява да земе нѣколко лжжици месяна чорба.

На втория день едно чувствително подобрене се указва вече; погледа ѝ се сжвзе; тя начала да проумѣва до нейдѣ това, което ѝ се казваше и да се храни.

На третия день, тя начала да отговаря съ една дума на вжпросите, които ѝ се задаваха, и да се интересува за хората, които я окржжаваха. Тя вече начала сама да ѣде.

На четвъртия день, тя начала да се разговаря съ мжжа си, да се разхожда съ него и да се управлява сама. Охотата е задоволителна и млението става поредочно.

На петия день, тя говорѣше съ сичките, които познава, и начала да прочита и се интересува отъ сичко.

На шестия день, ако не бѣше вторачения погледъ, който не бѣше се поправилъ, тя физически и морално изглеждаше твжрдѣ добръ.

Отъ день на день, нейното положение се подобряваше значително; вторачения погледъ намаляваше, тоже веселието се изобразяваше въ лицето ѝ: сжвръшенното излъчение бѣ на близо, и тя го чувстваше. При сичкото мое залѣгане и това на мжжа ѝ, за да остане още нѣколко дни за да се закрепи добръ лѣчението, тя изяви *че нѣмало нужда отъ повече понеже тя вече се чувствала добръ*, и поиска да се върне на работата си. На тринадесетия день тя напуща лѣчението.

Това следствие се придоби въ общата зала съ десетини още други болни, безъ болната да е заспала, ни пакъ да е имала нѣкое си внушение.

Нѣма да скриа, че ми остава нѣкакво сжмнѣние върху дълготрайността на лѣчението, относително до наследственното предаване на болката, съ бързината съ която тя се излъкува. При сичко това сжмнѣние, положението на болната се подобри още съ наставлениата, които дадохъ на Г. Гранжъ да употребѣи магнетизма; и тжй не се е случило никакво повторение. Болната си начала работата както преди да бжде болна; тя роди двѣ дѣца и днеска още нейното морално здравие е тжй въ равновесие, както и физическото ѝ здравие.

Магнетическиа и ипнотическиа лѣчителенъ начинъ.

Подъ горніото заглавие, заемаме изъ „Мониторъ Спиритъ“ следуіущето.

Безъ да излагаме разните опити, които правила разни учени по магнетизма, предпочитаме немедленно да начнемъ отъ лѣчителния магнетизмъ, който прави чудеса, както ще видимъ тукъ по нѣкои примѣри, които ще изложимъ.

Тжй, не трѣба да се удивляваме дѣто баронъ діу Поте, въ една входушевена минута, е казалъ: „Магнетическото чудо е една природна сжщностъ, която може, безъ никаква наука, да възстанови равно-

весието, като излѣе въ органите тѣзи течности, които са отъ непознато свойство и смайватъ науката и разсѣдѣжка. Тѣ, като изпѣлватъ празното пространство, произвеждатъ борбата, която трѣба да разбуди жизненото дѣйствие и да възстанови изгубеното равновесие!“

Дѣйствително не се изискватъ тукъ дипломи или благородни нѣкои титли за да се упражни една блѣскава способностъ, съ която природата е надарила нѣкои привилегирувани сѣщества. Не се изисква тукъ, освенъ едно здраво сѣщество, съ честна воля и съ голѣмо желание да бѣде полезно на подобните си; още не се изисква, освенъ да се следва краткото поучение на баронъ діу Поте, който казва:

„Установете се при изнеможения отъ страдание боленъ, на когото лѣчителните сили са се унищожили отъ лѣкарствата; прострете рѣцете си тихо и кротко съ това искрено намѣрение което бива придружено сѣкога отъ извършване добро; считайте се като божественно орѣдие, на което сѣстава се движи отъ душата. Тѣзи необходима армония подбужда магнетическата сила да излѣзе отъ обикновените си пѣтица и да се отнесе тамъ, дѣто мислята ви я вика, дѣто вашите рѣце се стремятъ да я отправятъ . . .“

Чрезъ това просто средство достига човекъ да спомогне на подобните си. Отъ времето на баронъ діу Поте, магнетизма се разпространи и напредна, особено по хирургическите операции.

Между по прочутите операции, извършени чрезъ ипнотическия сѣнъ, ще забелѣжимъ следующата, извлѣчена изъ „Медицинския Популаренъ Прегледъ“, съ подписа на Д-ра Фиолла:

Изваждане коршумъ презъ време на ипнотически сѣнъ.

„Г-жа Х.... получи единъ малъкъ коршумъ отъ револверъ въ дѣсната рѣка, има седемъ години. За

изваждането му станаха опити отъ разни лѣкари безъ никаква сполука: той се бѣше замѣстилъ, обиколень отъ една обвивка (enkysté), подъ мисцната жила на средния прѣстъ.

„Твѣрдѣ чувствителна и твѣрдѣ раздражителна, тѣзи госпожя искаше да се отжрве отъ това чуждо тѣло, което ѝ пречеше на движението; като се плашеше отъ страданието на операциата, и като, отъ моя страна, азъ се боѣхъ отъ анестезическите дѣйствиа, азъ си наумихъ да опитамъ ипнотическия сжнь.

„Въ пѣрвото засѣдание, сомнамбулическото положение се произведе въ разстояние на три, четири минути и азъ сполучихъ да я отжрва отъ нервическите болки, отъ които страдаше; азъ ѝ внушихъ съвременно идеята, че изваждането коршума е необходимо.

„Отъ тѣзъ минута насетнѣ, тя вече налѣгаше и искаше изваждането му; азъ се решихъ за операциата и я направихъ подиръ три дни.

„Като я приспахъ подъ заповѣдъ, азъ ѝ внушихъ, че чрезъ едно твѣрдѣ силно анестезическо лѣкарство, открито на скоръ, тя нѣма да досети никаква болка; въ това отношение, азъ намокрихъ мѣстото съ малко вода. Операциата не се продължи повече отъ единъ четвъртъ часъ, въ което продължение г-жа Х... не се мрждна никакъ да си потегли рѣката. Лицето ѝ не прекъсна отъ да бѣде засмѣно, тѣй както ѝ заповѣдахъ.

„Тѣзи нѣща бѣха познати, нѣмаше си мѣстото да се очудваме; сжщо бѣше и за следствиата.

„Подиръ като извадихме коршума, появи се едно крѣвотечение доволно изобилно, което произхождаше вѣроятно отъ прерѣзването нѣкой артерия изъ околните мѣста. Азъ имамъ идеята да кажа на заспалата, че чрезъ една специална вода, крѣвотечението ще престане [наскоро и че заздравянето ще се изпълне незабавно; за чудене, крѣвта престана да тече. Краищата на раната се слепиха. Подиръ опе-

рацията, болната не досети никаква болка; сичките движения се лесно извършиха и болната потвърждава да не е досетила нищо.

„При сичко туй, азъ предписахъ да не си движи ръката и сичко отиваше на добръ, коги на утрѣшния день болната заяви че досеща една изъ дълбоко болка. Като мислѣхъ, че, споредъ обстоятелствата, въ които направихъ операциата, може да се е набрало нѣкакъвъ гной, азъ, безъ да я приспа, разрѣзахъ мѣстото, отъ което изтече една водногнойна материя, средството чрезъ което можахъ да прекратя болките и да спра кръвотечението. Заздравянето се извърше на скоро. Отъ тогива се изминава единъ месецъ, г-жа Х.... не е досетила никаква болестъ, никакво затруднение; разрѣзаното мѣсто заздравя тѣй, дѣто не бѣше познато. Тѣвъ малка операция, извършена предъ нѣколко свидетели, ми се видѣ за необходимо да се забелѣжи заедно съ обстоятелствата, при които се извърши.“

Ще напомнимъ единъ другъ примѣръ: този на едно раждане.

Отистина, ако има трудна операция и съ голѣми болки, то е тѣзи; е, добръ, благодарение на ипнотизма, жената може да *роди безъ болки*; ето случая: Д-ръ Диумонпаллие съобща на *Биологическото дружество*: единъ ипнотически случай безъ болки въ време на раждане.

Ние ще разложимъ съобщението на славния лѣкаръ отъ Хотелъ-Дио, понеже това разложение ще позволи да опредѣлимъ *чувствителността* или *нечувствителността* на родителницата, въ трите положения: това на сомнамбулизма, на летаргиата и на протина ипнотизмъ.

Учения авторъ донася, че една пжрескиня, въ сомнамбулическо сжстояние и въ пжрвия периодъ на раждането, е била въ едно положение сжвършено безъ болки; въ втория периодъ, напротивъ, болките се явявали отъ време на време, т. е. *периодически*;

най-сетнѣ тѣ съвършено са престанали като се появили силни свивания на матката.

На конецъ, доктора ни казва, че ипнотизациата не била възможна въ третия периодъ при силните натиски на дѣтинската глава върху сѣдалищния рѣбъ и при влизането на дирната частъ отъ главата подъ срамната костъ

Въ летаргическо положение, една жена може да роди безсжзнателно; следователно, за да се добиеме до едно безъ болки положение, „тъй щото жената да роди безъ болки“, не трѣбва родителницата да се ипнотизира до въ сомнамбулическо положение, но трѣба да произведемъ летаргиата.

Въ този последния ипнотически образъ, ако жената е страдала безъ да вика въ време на раждането, тя като нѣма да има съзнание за раждането на своето дѣте, нѣма да има и това за болките.

Можемъ тукъ да споменемъ съ хиляди примѣри, но като мислимъ, че не е нужно, предпочитаме да препратимъ читателя, който желае да изучи лѣчителното употрѣбление на магнетизма, до специалните съчинения, и преди да свършимъ ще кажемъ, че, отистина, магнетическото дѣйствие е подложено подъ опредѣлени закони, които зависятъ отъ полярността, но повечето магнетизатори (и по-добрите) лѣкуватъ болните безъ да знаятъ истинското свойство на силата си. Често *чакракчиите*, напримѣръ, си въображаватъ, че са намѣстили една жила, или една костъ, когато тѣ, чрезъ магнетическото дѣйствие, не извършватъ освенъ да престане болката; това е единъ видъ безсжзнателенъ магнетизмъ, тъй както е лѣкуването отъ животните и живѣевето съ млади хора; сички тѣзи привички или употрѣблениа съставляватъ единъ неволень или поне безсжзнателенъ магнетизмъ.

Поволния магнетизмъ, за да бѣде той лѣчителенъ, трѣба да произхожда отъ единъ здравъ и чистъ организмъ; великите чудотворни лица не са лѣкували и не лѣкуватъ освенъ, че тѣ са били и са въ ед-

но такова положение отъ потрѣбна чистота. Такива са били: Христосъ, баронъ діу Поте, Невтонъ, діу Хохенлое, зуава Яковъ и много други прочути магнетизатори.

Тѣй, ние препорѣчаме на болните, които желаятъ да употрѣбятъ лѣчителния магнетизмъ, да не употрѣбаватъ магнетизма освенъ на превѣзходни магнетизатори; понеже, ако течността на магнетизатора е не чиста, болните, вмѣсто да оздравятъ, може да станатъ по-злѣ, по причина, че нечистата течность заразява и омръсява, тѣй да се каже, магнетисания и може да развие въ него страдания, които той е нѣмалъ никога.

Това е единъ фактъ, върху който има защо да се надстои; магнетизатора тоже лѣкува чрезъ зараза, когото не прави внушение.

При сичко туй, тая зараза е подложена подъ закони сѣщо тѣй, както магнетизациата е подъ тѣзи на полярността.

Тѣй, не малко фабрикувани магнетизатори, т. е. такива, които не са надарени, произвеждатъ явления сѣвършено противни на тѣзи, каквито тѣ искатъ да получатъ. По тая причина болните трѣба сѣкога да се отнасятъ предпочитателно до истинските чудотворци.

Въ деня, когато ипнотизма ще бѣде изклѣчително приспособенъ да лѣкува болестите, числото на болните значително ще намали; за зла честъ, до последните тѣзи години ипнотическото занятие не се е разпространило никакъ между лѣкарите, освенъ по любопитни и чудни нѣкои явления. При сичко туй, нѣма по-привлѣкателно и по-важно отъ това, че то позволява да изследваме физиологическите явления, а особно мозачните служби, твърдѣ малко упознати и твърдѣ злѣ опредѣлени отъ главните ни физиологисти.

Ернестъ Боскъ.

Лѣчителната сила на животните и на хората.

Единъ неизменяемъ законъ съществува въ природата, той е: сѣко нѣщо се поставя горѣ-долу въ равновесиѣ съ нѣщата, които го окръжаватъ. Нѣма същество, което да нѣма около себе си една своя атмосфера, съ други думи, същество, което да не съдържа една собствена своя сила. Разнообразните тѣзи сили, отъ разни предмѣти, поставени подъ едно общо равновесие, съставляватъ изцѣло атмосферата на едно мѣсто. Отъ това произхожда дѣто единъ климатъ се отличава отъ единъ другъ. Подъ единъ и същъ климатъ, разните условия и положения на едно мѣсто иматъ разни влияния, както върху животните, тѣй и върху хората. Напримѣръ, не е все едно да има нѣкой лѣглото си на земята или надъ земята, да има прозорците си къмъ Югъ или къмъ Северъ, да спи въ една стая, която има цвѣтя или която нѣма; да бѣде въ една стая съ хора млади или стари, и пр. Съ една дума, едно най малко нѣщо, даже незабелѣжително, може да бѣде причина на една болестъ или на едно излѣчение.

Тѣзи разнообразни мѣстни положения са дѣто много пѣти каратъ лѣкарите да предприематъ на своите болни коги тая, коги оная мѣстность за излѣчение на тѣхните болести.

Но, освенъ мѣстностите които влияятъ върху здравето на хората, не малко влияятъ въ това отношение още и животните, както и самите хора. Напримѣръ, вие сте слаби, неджгави, страдате отъ вѣтъръ въ тѣлото си, или отъ друга нѣкоя болестъ. При това вие имате една котка, едно кученце, които се намиратъ въ къщи. Ако вие приемете едно отъ тѣхъ въ лѣглото си нощемъ като другаръ, то безъ друго ще забелѣжите, подиръ едно неджлго време, едно изменение на добръ въ своето собствено положение. Твоя нощенъ другаръ начнава да не е тѣй веселъ и бодъръ, както бѣше, начнева да слабнѣе, да се

тжтри, да скимичи, да боледува; накраецеъ, отъ злѣ на по-злѣ, той умира. Напротивъ, вашиа вѣтжрѣ, вашата болка, вашето положение се подобрѣва, вие се чувствате много по-добрѣ отъ както бѣхте. Вашата болка, вашето недобро положение са се размѣнили съ силата и съ доброто здравие, които се нахождаха въ вашиа нощенъ другаръ.

Ако искате при това да подкрепите доброто си положение, да го направите трайно и да се излѣкувате сжвжршенно, то подновете опита си; намерете си още другъ единъ нощенъ другаръ и следвайте. Тжзи е лѣчителната тайна на животните. Когато нѣкой е просто отслабналъ и изнемоцѣлъ отъ лѣковете, които е употрѣбилъ за да пропжде болестта си, той може да прибере въ лѣглото си едно животно безъ никаква вреда; той ще получи отъ него жизнена сила за своето поправление, безъ то чувствително да отслабѣе. Даже не е нужно щото животното да е въ лѣглото, достатъчно е неговото нахождение въ стаята; неговите жизнени зари са достаточни да дадатъ сила и здравие даже и презъ разстояние.

И другъ пжтъ говорихме въ нашето списание за охтичавите, които се лѣкуватъ съ прекарване нощното си време между овците. Нѣкой си докторъ, на име Лоазо, който бѣше подпадналъ подъ една напредничава и обезпокоителна слабостъ, се излѣкува сжвжршенно, като прекара двѣ години наредъ нощите си въ единъ оборъ, сжобразно съ предписанието на единъ свой сжбратъ. По следствие на това лѣчение той се подкрепи тжй, дѣто може да живѣе до 90 години.

Хората произвеждатъ сжщите дѣйствиа, както и животните; разликата е само тжзи, че намѣсто едно животно, ще има нѣкой челоуѣкъ въ лѣглото си. Една стара арендашка, отпаднала въ силите си по болезнена причина и тая на старостта си, караше най-здравата отъ слугините си да спи съ нея. Въ едно неджлго време старата арендашка оздрави и се разхубави, коги слугинята отслабна и начна да бо-

ледува. Като не знаеше и не можеше да си изтълкува отъ дѣ произхожда това нейно лошо положение, тя се оплака на своите дружки. Една изъ между тѣхъ, по-сжбудена и по-остроумна, догади причината и я разтълкува Слугинята, която начна да се сжмнява въ подобно нѣщо, тури въ дѣйствиe мнѣнието на своята дружка; тжй, тя поиска да остави аренданката, и отиде на друго мѣсто да слугува. Малко по малко тя начна да се поправя, и за едно кжсо време тя придоби прежното си здравие, коги ветхата ѝ господарка, като остана уединена въ лѣгло-то си, незабавно пакъ заболедува и отслабна.

Тѣзи свойственни нѣща на животните и на хората не са нѣщо ново; тѣ са сжществували и въ древните времена. Ипократъ въ своите сжчинения споменува нѣщо за този видъ лѣкуване и Евреите го употребляваха, както гледаме и четемъ въ библията (книгата на царето), че стария царъ Давидъ, отпадналъ и изнемощѣлъ отъ старостъ, прибиралъ младата, здрава и красива дѣвойка, Абигаила, въ лѣгло-то си, само и само да черпи сила и мощъ отъ нея. При сичко че ѝ уважи дѣвството, той доби една лжжлива младостъ. Азъ познахъ, казва единъ писателъ, слаби хора отъ старостъ и отъ неджгавостъ, които, безъ да са прибѣгвали кжмъ това лѣчение, безъ даже да са го мислѣли и знаѣли, са се намирали по-добрѣ и са добивали сила и здраве само и само че са се олучвали въ сношение съ хора млади, здрави и силни.

Душата и тѣлото.

При сичко, че душата е която управлява тѣлото; при сичко, че тя и тѣлото се считатъ като едно и сжщо нѣщо; при сичко туй, тѣхните дѣйствиа, едно кжмъ друго, са взаимни. Това показва, че тѣ колкото и да са сближени, иматъ отдѣлни свойства. Душата, затворена въ тѣлото, като въ затворъ, не

може да упражнява способностите си въ отношение на външния свѣтъ, който я окръжава, освенъ чрезъ нѣкои органи, които физиолозите полагатъ въ мозака. Но мозачната служба не е независима отъ службата на другите тѣлесни части; положението на последните тѣзи, болно или здраво, влияе значително върху първата въ добро или зло отношение, по нѣкога даже и по единъ начинъ твърдѣ силенъ.

Напримѣръ, една неспраздна жена, подъ положението на трудността си, отъ най-почетна може да се измени на крадецъ; сжщо, една болестъ на плодородните орждиа, може да я направи отъ най-срамежлива да стане безсрамна. Едно смущение въ пищеварителните орждиа достоточно е да измени най-куражлива да стане най-страхливъ. Едно разпаление въ червата произвежда най-голѣмо смущение въ умственните способности, изменява сжвършено характера на едного човека и, подъ това не добро влияние, най-веселиа, най-любезния, става по нѣкога най-навжсенъ и най-незадоволенъ. И колко още други недобри следствия, относително до нашето морално положение, може да иматъ болестите на разните органи, които се нахождатъ въ грждния кошъ!

Ако тѣлото има влияние върху душата, душата сжщо има влияние върху тѣлото, като може да видоизмени орждиата му; но това влияние въ предѣлите си зависи отъ душевното положение, а особено отъ положението на нейния околородушникъ (*péresprit*) върху когото се отражаватъ сичките тѣлесни служби.

Дѣйствието на душата върху зародиша, съ когото тя се сжединява, може ли да измени сжвършено естеството му? Вѣроятно, не: родното предаване и това на нѣкои болести идатъ да докажатъ противното. Сжединениата въ природата ставатъ по закона на *подобие*то. Тжй както два работника отъ нееднакво достоинство могатъ, съ едно и сжщо орждие, да изработятъ двѣ работи отъ разна ценностъ, тжй сжщо двѣ души, отъ разна степенъ или голѣмина,

могатъ, съ два еднакви зародиша, да направятъ два човека отъ неравно достоинство. Орждието и зародишите оставатъ за всегда сѣщи.

Ако това бѣше друго яче, то щѣхме да имаме сичкома орждиа такива, които да допущатъ свободно развитие на сичките наши способности; тогива щѣхме да имаме архитектори безъ зидари; инженери безъ копачи; литератори, адвокати, лѣкари, и проч. безъ пивачи на дрѣхы и обуца и работници на други нѣща.

Тѣлото за душата е едно орждие, чрезъ което тя тѣрси напреджка си. Нейните мозачни орждиа, чрезъ които Галъ основа Френологиата, са огледалото на нейното добро или зло положение. Тѣлесните ѣ чувства ако клонятъ къмъ материалността, то собственните нейни се стремятъ къмъ идеалността, къмъ тая невидима сила, отъ която тя произхожда и зависи, и чрезъ която тя тѣрси малко по малко, заедно съ времето, да измени тѣлесните си материални свойства и да си ги приспособи.

Следователно, отъ тѣзи противоположни свойства между тѣлото и душата зависи щастieto и нѣщастieto на човека. Тѣ подлѣжатъ на общия природенъ законъ, когото ежедневно срѣщаме: овоциата изобщо, преди да узрѣятъ, биватъ кисели и стипчиви; щомъ узрѣятъ, киселината и стипчевината имъ се преобрѣщатъ и изменяватъ въ единъ приатенъ и сладъкъ вкусъ, на когото сока служи като храна за човека.

Хората въ напреджка си преминуватъ сѣщо презъ този природенъ законъ. Дѣтето, още въ не добро сѣзнание, се спуща къмъ тѣзи предмѣти, които са по-блѣскави и по-свѣтликави; младия човекъ сѣщо се стрѣми къмъ нѣща по-приатни за тѣлесните му прищѣвки и чувства; съ една дума човекъ клони и се упѣтва къмъ хубавото. Хубостта за него е нѣщо вродено, подъ булото на която се криатъ сичките тѣлесни страсти и прищѣвки.

Водимъ отъ приатността на тѣлесните си чувства, той изобщо тръгси всичко това което е угодно и хубаво, безъ най-малко да помисли дали то е добро.

Въ материално отношение противоположното на хубавото е *лошото*. Хубавото при лошото остава свободно и като независимо свойство въ дѣйствието си, и въ едно изобилно положение, то забравя че има надъ себе си душевното свойство, *доброто*, що е независимо и като противоположно нему. Следователно, хубавото и доброто са двѣ свойства, които непрестанно са въ борба едно къмъ друго: Преодолението на едно отъ тѣхъ прави човека да е добръ или злъ; тѣ са подкваса на двѣте тѣзи човечески положения: хубостта е тѣлесно свойство, добродѣтелността, душевно. Апостолъ Павелъ говори за двама човека, които чувства нѣкой въ себе си; то е борбата на стария и на новия човекъ.

Следователно, що е живота? — Нищо друго освенъ една борба, както се каза по-горѣ, между хубавото и доброто, подобна на тая, която се намира въ овощната между киселината и сладчината: добродѣтелта е наследникъ на хубостта.

Подъ заглавие „човеческия животъ“, въ единъ отъ идущите бройове ще изложимъ, като какъ човекъ трѣба да живѣе за да има добро здравие и да може, по природния пътъ, по-скоро да измени хубавото въ добро.

„Медицина“

Подъ това название се появява въ Ловечъ едно ново научно медицинско списание, което ще излиза ката месецъ по една книжка; имаме вече на рѣка първата книжка която е за месецъ Февруари и Мартъ. Този видъ списания са твърдѣ рѣдки, по причина, че хората са повече привикнали да обичатъ парите и да се стараятъ да иматъ имена отъ колко-

то да иматъ здравие, още повече ако списанието е ограничено специално въ тая наука и не е достъпно за другиго освенъ за лѣкарите.

Ние се радваме, че ще имаме още едно подобно списание, като нашето: безъ сжперничество не може да сжществува напредокъ. Колкото и тѣзи двѣ списания да нѣматъ едно и сжщо направление, при всичко туй, тѣ иматъ една и сжща цѣль. Следователно, вѣрва се, че всѣко едно отъ тѣхъ ще се старае да освѣти и развие духовете на хората въ това, което е полезно и интересно за тѣхъ въ отношение на здравето.

Едно нѣщо има само, че за да напредне едно какво да е нѣщо, трѣбва дѣйците му да бждатъ повече за него, отъ колкото за себе си; трѣба въ начало тѣ да жертватъ нѣщо отъ себе си за напредокъ на дѣлото, отъ колкото дѣлото да се жертва за тѣхъ безъ никаква полза: — 20 лева абонаментъ за подобно едно списание на какво ще има нѣкой да даде? Лѣкаря, който най-много може да пожелае да го има, ще намѣри сжщия материалъ, даже и по добъръ, въ чуждите книги и вѣстници, които ще му коствуватъ най-много 5, 6 лева. Следователно, наши те сжбратиа можаха да поставатъ една цена отъ 6, 7 лева най-много; тѣй тѣ щѣла да иматъ повече абонати и щѣха да могатъ да каратъ дѣлото, като изъ начало си покриѣха разноските; коги сега, не вѣрваме да иматъ толкова абонати, дѣто да могатъ да си покриатъ поне разходите. Тѣй, по наше мнѣние, вѣрваме съ присжжрбне, че то нѣма да отиде за дълго време, сжщо както се случи и съ други подобни списания.

Дано Богъ помогне ние излжгави да излѣземъ отъ колкото подобно едно дѣло да пропадне; дай Боже.

Редакцията.

РАЗНИ.

Цѣло едно село съ епилептици. — Близко до Франкфортъ се намира хубавата община Шванхаймъ, която привлѣче, преди нѣколко години, вниманието на публиката и властите върху си: по-големата частъ на учениците отъ общинското училище бѣха се хванали едновременно отъ болестта позната подъ името *танцуване на свѣти* — *Гиги*.

Единъ подобенъ фактъ е разтревожилъ пакъ тази важна община.

Онзи день, двѣте възрастни дъщери на единъ пшленъ селски земледѣлецъ забелѣжили, като станали, че хубавите имъ коси били задигнати презъ нощта. Тѣ разказали на родителите си, че двама човека влѣзли презъ нощта въ стаята имъ и имъ отрѣзали косите, следъ което тѣ пакъ излѣзли, като ги занесли съ тѣхъ си.

Бащата съобщилъ на полицията и едно съдебно разследване е било заповѣдано.

Сутрината, същото нѣщо се е случило въ друга къща въ Шванхаймъ, и последуиущите нощи съ едно голѣмо число фамилии: млади дѣвици, млади булки, една млада годеница, се представили въ полицията, на едни главите съвършено обрѣснати, на други подстригани като момчета.

Всичките заявили, че двама човека са, които така имъ ограбили косите.

Висшата властъ се разтревожала и франкфортския паркетъ е отишелъ съ съдебните доктори въ Шванхаймъ. Резултата на изследването потвърждава съмнениата на паркета: всичките тѣзи млади личности са си отрѣзали сами косите; тѣ са били обладани отъ лудостъ.

Ако това съобщение е вѣрно, ето една умствена болестъ много чудна и която може би произлиза отъ таинствена причина.
